

Oľga Kroupová o Ligetím
B. Bartók: Koncert pre orchester
Allegretto 2023
Muzički biennale Zagreb
Jazzové laboratórium:
Ľubomír Tamaškovič
Hudobná poviedka

Hudobný život
05/2023/R. 55

**Jon Balke
a jeho
hudobné
rebélie**

PRO MUSICA NOSTRA

12
6
—
18
6
2023

TRNAVIENSI

Festival sa koná pod záštitou
predsedu Trnavského samosprávneho kraja Jozefa Viskupiča.

12 Piešťany
18.00 Elektrárňa
LUCIENNE RENAUDIN VARY (FR)
FÉLICIEN BRUT (FR)

13 Smolenice
18.00 Smolenický zámok
BAROCCO SEMPRE
GIOVANE (CZ)

14 Voderady
18.00 Kaštieľ
ANDREA VIZVÁRI (SK)
IWONA WALL (PL)
MIROSLAV DVORSKÝ (SK)
GUSTÁV BELÁČEK (SK)
EVA VIRSIK (SK/USA)

15 Lančár
18.00 Kostol
sv. Michala Archanjela
CORVINA CONSORT (HU)

16 Cífer-Pác
18.00 Kostol sv. apoštolov
Petra a Pavla
VLADIMÍR REJLEK (CZ)
VÍT HAVLÍČEK (CZ)

17 Hlohovec
18.00 Zámok
AGI FERIENČIKOVÁ (SK)
ENIKŐ GINZERY (SK/DE)

18 Trnava
18.00 Zrkadlová sála
Divadla Jána Palárika
COLLEGIUM
MARIANUM (CZ)

www.promusicanostro.sk

Pro musica
nostra

TRNAVSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

hudobné centrum
MUSIC CENTRE SLOVAKIA

PRO MUSICA NOSTRA

15
6
—
22
6
2023

SAROSSIIENSI

Festival sa koná pod záštitou
predsedu Prešovského samosprávneho kraja Milana Majerského.

15 Fintice
18.00 Kaštieľ
LUCIENNE RENAUDIN VARY (FR)
FÉLICIEN BRUT (FR)

16 Petrovany
18.00 Kaštieľ
COLLEGIUM MARIANUM (CZ)

17 Zborov
18.00 Kostol sv. Žofie
MUCHA QUARTET (SK)
VLADO KULÍŠEK (SK)

18 Brežany
18.00 Chrám sv. Lukáša
CELTIC TRIANGLE (PL/GB)

19 Fričovce
18.00 Kaštieľ
ANDREA VIZVÁRI (SK)
IWONA WALL (PL)
MIROSLAV DVORSKÝ (SK)
GUSTÁV BELÁČEK (SK)
EVA VIRSIK (SK/USA)

20 Hanušovce nad Topľou
18.00 Kostol Naněbovzatia
Panny Márie
CORVINA CONSORT (HU)

21 Hermanovce
18.00 Péchy Castle
AGI FERIENČIKOVÁ (SK)
ENIKŐ GINZERY (SK/DE)

22 Prešov
19.00 Konkatedrála sv. Mikuláša
BRATISLAVSKÝ
CHLAPČENSKÝ ZBOR (SK)

www.promusicanostro.sk

Pro musica
nostra

hudobné centrum
MUSIC CENTRE SLOVAKIA

Obsah

- Koncerty**
- 2 Bavorská štátna opera – Palác kultúry Drážďany – Štátna filharmónia Košice – Piano Days – Prešovské dni klasickej gitary

- Festivaly**
- 8 Allegretto 2023
12 Muzički Biennale Zagreb
16 MaerzMusik Berlín

- Auris interna**
- 3 Zaniknutý svet

- Z organového kokpitu**
- 7 Najmenšia organistka v najkrajšom meste

- Subito**
- 11 S Milošom Valentom

- V novej krajine**
- 15 Boseong Cho

- Za vôňou nástroja**
- 17 Patrik Sabo: Strastiplná cesta za snom o cinku

- Hudobné divadlo**
- 18 Opera SND: Maria Stuarda
20 Teatro Real: Nixon v Číne
22 Bavorská štátna opera: Vojna a mier

- Skladatelia**
- 24 Osem filmových svedectiev o hudbe a dobe

- Ligeti 100**
- 26 V nemom úžase nad Ligetiho vesmírom (Olga Kroupová)

- Analýza**
- 29 Béla Bartók: Koncert pre orchester

- Jazz**
- 32 Jazzové laboratórium: Lubomír Tamaškovič (Softly, as in a Morning Sunrise)
34 Rozhovor: Jon Balke

- Recenzie CD**

Poviedka
Iba raz na svete (Vanda Rozenbergerová)

Editoriál

ANDREA SEREČINOVÁ

Na otázku, aký odkaz zanecháva György Ligeti súčasným skladateľom, odpovedá skladateľka a editorka Olga Kroupová, že na ňom obdivuje najmä jeho pokoru: „*Nikdy sa nepovažoval za veľkého, on ním bol, resp. sa ním stal. Vďaka svojej neoblomnej vôli a prísnosti voči sebe, so svojou tvorivou nespokojnosťou a vášňou, neustálou zvedavosťou, snahou hľadať pravdu, to, čo ho prevyšuje, čo nepodlieha ľudským súdom a ohľadom.*“

V rozhovore so skladateľom a dirigentom Mariánom Lejavom odкрýva optiku zo zmaterializovaného vnútra Ligetiho hudby – z notovej partitúry, cez kontakt s autorovými rukopismi, ako editorka, ktorá hudobné dielo sprostredkuje tomu najdôležitejšiemu článku v reťazci, interpretom. Je to pohľad unikátny – cez mikroskop, ale aj „zhora“...

V piatom tohtoročnom vydaní Hudobného života máme viaceré príležitosti pripomenúť si, že hudobné dielo nevzniká v izolácii, „z ničoho“, a že na autorovu poetiku máva obrovský dopad prostredie a okolnosti, v ktorých tvorí. Exemplárnym a reprezentatívnym príkladom je, samozrejme, György Ligeti. Hudobné centrum nedávno sprístupnilo na svojom youtubovom kanáli dokumentárnu sériu *Hudobníci* o ôsmich slovenských skladateľoch, kde Roman Berger, Miroslav Bázlik, Ladislav Kupkovič, Pavol Šimai, Juraj Hatrík, Vladimír Godár, Martin Burlas a Ilja Zeljenka skladajú vo svojich rozprávaniach nielen mozaiku polstoročia slovenskej hudby, ale aj dramatických spoločenských a politických zvrátov. A nechávajú nahliadnuť nielen do svojich domovov, ale aj duší...

V tejto línii môžeme pokračovať, aj keď sa prelistujeme do našej hudobno-analytickej rubriky, kde Tamás Horkay približuje Bartókov *Koncert pre orchester*. Dnes už na pódioch preslávené dielo vznikalo v bolestných kontextoch skladateľovej emigrácie a zdravotných problémov, za zvukov vojny, ktorej výbuchy bolo počuť aj za oceánom...

Z titulky hľadiaci nórsky skladateľ a klavirista Jon Balke nakrátko pricestoval na Slovensko, aby dohliadol na našťudovanie svojej hudby, ktorá bude v júli znieť v Bratislave a v Bojniciach. A aj v rozhovore s Jurajom Kalászom sa vynorila politika. Nórskeho jazzmana inšpirujú multikultúrne vplyvy súčasného sveta, potreba Západu zúrodňovať vlastnú tvorivú pôdu, čítame, ako Balkeho odmietnutie vojenskej intervencie v Iraku vyústilo do nových hudobných projektov, vybočujúcich z užšieho jazzového rámca...

Skrátka, žijeme ďalšie storočie hudby a politiky.

:||

Mesačník **Hudobný život**/marec 2023 vychádza v **Hudobnom centre** Michalská 10, 815 36 Bratislava IČO 00 164 836

Zapísané v zozname periodickej tlače MK SR pod ev. číslom EV 3605/09

Redakcia: Šéfredaktorka: Andrea Serečinová (kontakt: andrea.serecinova@hc.sk, +421 2 20470420, 0905 643926), redaktori: Robert Kolář (robert.kolar@hc.sk), Jana Dekánková (jana.dekankova@hc.sk), Juraj Kalász (juraj.kalasz@hc.sk), externá redakčná spolupráca: Robert Bayer (robert.bayer@hc.sk), Jazykové korektúry: Zuzana Studená, Marcel Olšiak, odborná spolupráca: Eva Planková, korektúry českých textov: Lucie Lukášová, grafická úprava: Róbert Szegény

Distribúcia a marketing: Patrik Sabo (tel: +421 2 20470460, fax: +421 2 20470421, distribucia@hc.sk) • **Adresa redakcie:** Michalská 10, 815 36 Bratislava 1, www.hc.sk/hudobny-zivot/ • **Grafický návrh:** Pergamen Trnava • **Tlač:** ULTRA PRINT, s. r. o., Bratislava • **Rozširuje:** Slovenská pošta, a. s., Mediaprint-Kapa a súkromní distributéri • **Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty, alebo e-mail:** predplatne@slposta.sk • Objednávky do zahraničia vybavuje Slovenská pošta, a. s., Stredisko predplatného tlače, Uzbecká 4, P.O.BOX 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranicna.tlac@slposta.sk • Objednávky na predplatné prijíma aj redakcia časopisu. Používanie novinových zásielok povolené RPPBA Pošta 12, dňa 23. 9. 1993, č. 102/03 • Indexové číslo 49215. ISSN 13 35-41 40 (tlačené vydanie), ISSN 2729-7586 (online, pdf verzia) • **Obálka:** Jon Balke, foto: Tone Myskja • **Názory** a postoje vyjadrené v uverejnených textoch nie sú stanoviskom redakcie. Redakcia si vyhradzuje právo redakčne upravovať a krátiť objednané i neobjednané rukopisy. Texty akceptujeme len v elektronickej podobe. • **Vyhľadávať** v dátach uverejnených v tomto čísle môžete na adrese www.siac.sk

Koncerty

18. 4. 2023

Mníchov, Bavorská štátna opera

Bavorský štátny orchester

Paolo Taballione, Gaël Gandino,
Hanna-Elisabeth Müller, Robert Jindra
Mozart

Wolfgang Amadeus Mozart patrí okrem Richarda Straussa, Richarda Wagnera, Georga Friedricha Händela, Giacoma Pucciniho a Giuseppe Verdiho medzi tzv. „domovských bohov“ Bavorského štátneho orchestra. Pred 500 rokmi – áno, orchester dnešnej Bavorskej štátnej opery existuje kontinuálne už neuveriteľné poltisícročie – sa volal Mníchovská dvorná kapela a pod týmto názvom uviedol aj svetové premiéry Mozartových opier *La finta giardiniera* (1775) a *Idomeneo* (1781). Je preto prirodzené, že slávnostný akademický koncert pod taktovkou Roberta Jindru pri príležitosti päťstoročnice jedného z najstarších a najlepších operných orchestrov na svete, bol venovaný práve dielam rodáka zo Salzburgu. V efektnej

Vzácná príležitosť: Robert Jindra za pultom jubilujúceho Bavorského štátneho orchestra
Foto: © Wilfried Hoesl

V efektnej dramaturgii koncertu sa ako sólisti predstavili aj hráči orchestra existujúceho kontinuálne už pol tisícročia.

dramaturgii sa pritom ako sólisti predstavili na javisku mníchovského Národného divadla, budovy Bavorskej štátnej opery, aj vybraní domáci hráči orchestra.

Hneď v úvodnom čísle programu večera sa tak zaskveli Paolo Taballione a Gaël Gandino v *Koncerte pre flautu a harfu KV 299*. Flautista nevynikol len agilným frázovaním, ale aj kadenciami, ktoré si sám skomponoval. Tri vyslovene jemné komorné skvosty pritom vytvorili veľkorysý priestor aj pre kolegyňu harfistku. V *Sinfonii concertante KV 297b* zase Giorgi Gvantseladze (hoboj), Andreas Schablas (klarinet), Johannes Dengler (lesný roh) a Moritz Winker (fagot) ukázali, v čom spočíva náročnosť tejto komornej miniatúry. Nevyžaduje si totiž len skvelých sólistov, ale aj homogénny a organický súzvuk, ktorý môžu hráči dosiahnuť len vďaka dlhoročnému spoločnému muzikarovaniu v orchestrálnej jame. Aj Hanna-Elisabeth Müller je na doskách prominentného operného domu doma. Z jeho operného štúdia odštartovala svoju medzinárodnú

a medzičasom hviezdnu spevácku kariéru. Koncertnou áriou *Bella mia fiamma, addio KV 528*, ktorú Mozart skomponoval v Prahe v r. 1787 na text z Jommelliho opery *Cere-re placata* (1772), preukázala sopranistka nielen vytríbený zmysel pre mozartovskú intonáciu, ale aj skutočnosť, že patrí k súčasnej špičke mozartovskej interpretácie.

Šéfdirigent Štátnej filharmónie Košice a opery pražského Národného divadla Robert Jindra je známy aj publiku Bavorskej štátnej opery. Debutoval tu v sezóne 2020/21 v *Rusálke*, o rok neskôr zaznela pod jeho taktovkou aj *Liška Bystrouška*. V budúcej sezóne sa postaví za pult Bavorského štátneho orchestra v predstaveniach Pucciniho *Triptychu*. Na záver aprílového slávnostného akademického koncertu sa predstavil so *Symfóniou č. 38 „Pražskou“ KV 504*. S jubilujúcimi Mníchovčanmi ju našťudoval v jasných kontúrach s dynamicky výraznými akcentmi, zohľadňujúc nielen tradíciu, ale aj súčasnosť mozartovskej praxe.

ROBERT BAYER